

Ministeriön lausuntopyyntö alueellisen junaliikenteen kehittämisestä

KH § 249

Valmistelija: kunnanjohtaja Pasi Ahoniemi p. 044 7500 001.

Liikenne- ja viestintäministeriö suunnittelee rautateiden osto- ja velvoiteliikenteen seuraavaa kautta vuodesta 2020 alkaen. Nykyiset ostoliikennesopimus ja velvoiteliikennepäätös ovat voimassa 2019 loppuun. Suunnittelua varten LVM pyytää 23.10.2018 klo 16.15 mennessä näkemyksiä alueen liikkumistarpeista, sekä osto- ja velvoiteliikenteen mahdollisesta tulevasta tarjonnasta. Erityisesti LVM pyytää tietoa, mitkä ovat nykyisen junatarjonnan tärkeimmät vuorot ja merkittävimmät palvelutasopuutteet.

Suomen rautateillä harjoitetaan tällä hetkellä henkilöliikennettä kolmella eri tavalla järjestettynä. Näitä ovat julkisen palvelun velvoitteen alainen liikenne, VR-Yhtymä Oy:n markkinaehtoinen liikenne sekä valtion tukema ostoliikenne. VR-Yhtymä Oy:lle on myönnetty yksinoikeus henkilöliikenteen harjoittamiseen Suomen rautateillä liikenne- ja viestintäministeriön sekä VR:n välisellä yksinoikeussopimuksella.

Yksinoikeutensa vastineeksi VR harjoittaa julkisen palvelun velvoitteen alaista liikennettä yhteensä 20 miljoonalla eurolla vuosittain. Tämän lisäksi LVM hankkii henkilöliikennepalveluja 30 miljoonalla eurolla vuosittain. Osto- ja velvoiteliikenteellä pyritään täydentämään vuorotarjontaa ja mahdollistamaan liikenne sellaisilla yhteysväleillä, jonne sitä ei markkinaehtoisesti synny.

Alueelliset junaliikenteen pilotit

LVM on samalla pyytänyt esityksiä alueellisista junaliikenteen piloteista. LVM on teettänyt yhdessä Etelä-Pohjanmaan, Pohjanmaan, Keski-Suomen ja Pirkanmaan maakuntien liittojen kanssa selvityksen, jossa tarkasteltiin alueellisen junaliikenteen järjestämistapoja sekä selvitettiin matkustajapotentialiaalia ja liikenteen lisäämismahdollisuuksia mahdollisella pilottialueella.

Pilottihanke voitaisiin käynnistää aikaisintaan joulukuusta 2019 alkaen LVM:n osto- ja velvoiteliikennekokonaisuuksien puitteissa. Pilotti on määrä toteuttaa hakumenettelyllä siten, että esimerkiksi kunnat ja maakuntien liitot voisivat muodostaa yhteenliittymiä ja hakea mukaan pilottiin. LVM valitsee varsinaiseen pilottiin mukaan 1-3 aluetta, joiden kanssa laaditaan yhteiset junaliikenteen aikataulusuunnitelmat. Tämän jälkeen liikennöinnistä pyydetään tarjousta VR:ltä.

Esittelijä: kunnanjohtaja Pasi Ahoniemi, puh. 044 7500 001.

Kunnanjohtajan päätösehdotus:

Paltamon kunta toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Paltamon saavutettavuuden kannalta ostoliikenteen jatkuminen vähintään nykyisellä vuorotasolla Kuopio-Oulu -välillä on ensiarvoisen tärkeää, mikäli VR ei harjoita yhteysvälillä markkinaehtoista tai velvoiteliikennettä. Kaukojunavuorot Oulusta Kajaaniin ovat toimivat ja mahdollistavat myös päivittäisen asiointi- ja työmatkan Oulusta Kajaaniin ja takaisin. Toisinpäin yhteys ei ole toimiva.

Paltamon kautta kulkevat Kuopio-Oulu -välin junavuorot ovat pitkän matkan kaukojunia tai muodostavat junanvaihtojen kautta saumattomia pitkän matkan matkaketjuja. Ne ovat siten keskeinen osa kansallista liikennejärjestelmää ja Savon radan henkilöjunaliikenteen tarjontaa. Paltamon kunta edistää yhdessä Savon radan varren kaupunkien, kuntien ja maakuntien kanssa radan välityskykyä ja nopeuttamista.

Tarkkojen matkustajatietojen puuttuessa Paltamon ja Kainuun kaukojunavuoroja voi arvioida ainoastaan yleisemmällä tasolla niiden tarjoamien yhteysmahdollisuuksien kautta. Etelään ja etelästä kulkevat junavuorot ovat Paltamolle ja Kainuulle olennaisen tärkeitä työmatkustuksen ja vapaa-ajan yhteyksiä pääkaupunkiseudulle, Savon radan kaupunkeihin sekä Pieksämäen kautta lounaaseen Turkuun saakka. Uusi junayhteys Helsinki-Vantaan lentokentälle on lisännyt myös Kainuussa etelän suunnan junavuorojen merkitystä.

Vuorot etelään:

- Aamuvuorot klo 03.40 InterCity 62 ja klo 6.33 Pendolino 64 Kajaanista ovat tärkeitä työmatkustuksen menovuoroja etelään.
- Oulusta klo 7.08 lähtevä Pendolino 66 tarjoaa suoran yhteyden Helsinkiin iltapäivän lopulla. Se on myös tärkein Oulusta Paltamon kautta Kajaaniin suuntautuvan päiväaikaisen työmatkustuksen vuoro.
- IC 716 Oulusta klo 10.00 tarjoaa vaihtoyhteydellä alkuillasta perillä oleva yhteyden, myös Pieksämäeltä lounaaseen.
- Oulusta klo 12.47 lähtevä IC 70, joka on perillä Helsingissä klo 21.42, palvelee silloin kun on tarve olla paikalla seuraavana aamuna. Siltä on myös toimiva myöhäisen illan vaihtoyhteys Pieksämäeltä Jyväskylään, Tampereelle ja Turkuun.

Vuorot etelästä:

- Työmatkustuksen tärkeä paluuvuoro on Helsingistä klo 16.19 lähtevä ja klo 22.20 Kajaaniin saapuva Pendolino 9.

- Pidempää päiväaikaista, iltaan saakka kestävää viipymistä palvelee paremmin Helsingistä klo 8.19 lähtevä IC 63, joka on vaihtoyhteydellä Paltamossa klo 15.02. Se on myös Kainuuseen suuntautuvalla vapaa-ajan matkustukselle hyvin toimiva vuoro.
- Helsingistä 11.19 lähtevä IC 65 tarjoaa päiväaikaisen suoran yhteyden Helsingistä, ja palvelee hyvin vapaa-ajan matkustusta. Juna jatkaa Ouluun, jossa perillä 19.59. Tämä vuoro palvelee työ- ja asiointimatkustusta Ouluun, silloin kun on tarve olla paikalla seuraavana aamuna, sekä paluuta päivän työmatkalta Paltamosta Ouluun.
- Myös Helsingistä 14.19 lähtevä Pendolino 67 tarjoaa nopean suoran yhteyden Paltamoon. Se jatkaa Ouluun ja mm. mahdollistaa yhteyden Oulu-Helsinki yöjunaan.

Vuorot länteen / lännestä:

Merkittävin palvelutasopuute on Kajaanista / Paltamosta Ouluun ja takaisin päivittäisen asiointi- ja työmatkan mahdollistavien junavuorojen puute. Nykyisillä kaukojunien vuoroilla Ouluun pääsee vasta klo 12 jälkeen Paltamosta 10.27 lähtevällä IC 711:llä. Ainoa edes jonkinlaisen, iltapäivän kestävästi asiointiin mahdollistava toimiva paluuvuoro on Oulusta 17.46 lähtevä IC 710, joka on Paltamossa klo 19.27.

Pohjolan Matka Oy aloitti linja-autoliikennevuoron lakkautetun Kajaani-Oulu -junavuoron tilalle osittain markkinaehtoisena, mutta on päättänyt lopettaa sen. Vuoron jatkamiseksi Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus on päättänyt hankkia ostoliikenteenä Pohjolan Matka Oy:ltä arkibussivuorot klo 5.45 Kajaani (Paltamo klo 6.16) – Oulu klo 8.30 ja takaisin klo 13.00 Oulu – Paltamo klo 15.01 (Kajaani klo 15.35). Ostosopimus on voimassa ensi vuoden elokuuhun. Yhteys mahdollistaa päiväkäynnin Oulussa, koska välillä on myös markkinaehtoisia pikavuoroliikennettä.

Ostoliikenteen aiemman sopimuksen päättyessä maaliskuussa 2016 Kajaani-Oulu väliltä lakkautettiin sen piirissä olleet yhdensuuntaiset henkilöjunavuorot aamulla Kajaanista Ouluun ja illalla Oulusta Kajaaniin.

Oulu on Kainuun ja Oulu-Kajaani yhteysvälin kuntien päivittäisen työ- ja asiointimatkustuksen kohde. Oulun yliopistollinen keskussairaala ja kaupungin muut terveystalvelut ovat kainuulaisten ja radan varren kuntien asukkaiden erityisterveystalvelujen paikka. Hallinnon, elinkeinoelämän ja korkeakoulutuksen yhteydet suuntautuvat Ouluun. Siksi arkipäivän asiointiin mahdollistavat joukkoliikenneyhteydet ovat tarpeen.

Paltamon kunta esittää, että rautateiden ostopalvelujen piiriin lisätään Kajaani-Oulu-Kajaani arkipäivisin liikennöivä päivittäisen edestakainen junavuoro, joka mahdollistaa radan varren kuntien työ- ja asiointimatkustuksen.

Esitetyn uuden vuoron tulee lähteä Kajaanista noin klo 6 ja sen paluuvuoron Oulusta noin klo 16. Vuoro tulee toteuttaa kustannustehokkaalla tavalla kuten kiskobussikalustolla, jollaisella hoidetaan poikittaisliikennettä taajamajunana esimerkiksi Iisalmi-Ylivieska ja Joensuu-Pieksämäki -väleillä. Uusi vuoro palvelee Kainuun kuntien lisäksi Pohjois-Pohjanmaan kuntien Vaalan, Utajärven ja Muhoksen asukkaiden päivittäistä työ- ja asiointimatkustusta Ouluun.

Mikäli Kajaani-Oulu-Kajaani -taajamajunaa ei voida ottaa mukaan ostoliikenteen palveluihin, niin se voidaan mahdollisesti toteuttaa alueellisena pilottina, jos sellainen voidaan valmistella myöhemmin pidemmällä aikataululla. Oulu-Kajaani -yhteysvälin kunnat Kajaani, Paltamo, Vaala, Utajärvi ja Muhos sekä Pohjois-Pohjanmaan Liitto ja Kainuun Liitto ovat todenneet periaatteellisen valmiutensa pilottiin.

Lopuksi Paltamon kunnanhallitus toteaa, että alueiden hyvä saavutettavuus on keskeisin kilpailukyvyyn tekijä. Raideyhteys ja riittävä liikennetarjonta ovat saavutettavuuden olennainen osa. Vartius-Kontiomäki-Oulu -rataosuutta on viime vuosina parannettu, ja rataosuiden välityskykyyn on panostettava lisää tulevaisuudessa. Rataosuus on myös mukana ratojen runkoverkkoasetuksessa.

Esittelijä: kunnanjohtaja Pasi Ahoniemi, puh. 044 7500 001.

Kunnanhallitus:

Kunnajohtaja muutti esitystään seuraavasti: Lause "Esitetyn uuden vuoron tulee lähteä Kajaanista noin klo 6 ja sen paluuvuoron Oulusta noin klo 16." muutetaan muotoon "Palalutetun vuoron tulee lähteä Kajaanista noin klo 6 ja sen paluuvuoron Oulusta noin klo 16."

Kunnanhallitus hyväksyi yksimielisesti kunnanjohtajan muutetun päätösehdotuksen.

Merkittiin pöytäkirjaan, että tämä pykälä tarkastettiin kokouksessa.

Toimeenpano: ote, Liikenne- ja viestintäministeriö
Muutoksenhaku: oikaisuvaatimus

Liitteet

Tämä pöytäkirjanote on lähetetty sähköpostilla 26.10.2018.
Lausuntopyyntö- ja ilmoittautumispyyntö - junapilotti sekä osto- ja velvoiteliikenne

OIKAISUVAATIMUSOHJEET

Seuraaviin päätöksiin tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen. Päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla tuomioistuimeen.

Pykälät:

Seuraavista päätöksistä ei saa tehdä kuntalain 136 §:n mukaan oikaisuvaatimusta kunnallisvalitusta, koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa

Pykälät:

Oikaisuvaatimusoikeus

Oikaisuvaatimuksen saa tehdä:

- se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen), sekä
- kunnan jäsen.

Oikaisuvaatimusaika

Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Oikaisuvaatimus on toimitettava Paltamon kunnan kirjaamoon määräajan viimeisenä päivänä ennen kirjaamon aukioloajan päättymistä.

Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä. Käytettäessä tavallista sähköistä tiedoksiantoa asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, kolmantena päivänä viestin lähettämisestä.

Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä yleisessä tietoverkossa.

Tiedoksisaantipäivää ei lueta oikaisuvaatimusaikaan. Jos oikaisuvaatimusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joulukuun juhannusaatto tai arkilauantai, saa oikaisuvaatimuksen tehdä ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Oikaisuvaatimusviranomainen

Viranomainen, jolle oikaisuvaatimus tehdään, on Paltamon kunnanhallitus.

Kirjaamon yhteystiedot:

Postiosoite: Vaarankyläntie 7, 88300 Paltamo

Käyntiosoite: Vaarankyläntie 7, 88300 Paltamo

Sähköpostiosoite: paltamon.kunta@paltamo.fi

Faksinumero: (08) 871 626

Puhelinnumero: (08) 615 5461

Kirjaamon aukioloaika on maanantaista perjantaihin klo 9:00 - 15:00.

Oikaisuvaatimuksen muoto ja sisältö

Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti. Myös sähköinen asiakirja täyttää vaatimuksen kirjallisesta muodosta.

Oikaisuvaatimuksessa on ilmoitettava:

- päätös, johon oikaisua haetaan
- miten päätöstä halutaan oikaistavaksi
- millä perusteella oikaisua vaaditaan.

Oikaisuvaatimuksessa on lisäksi ilmoitettava tekijän nimi, kotikunta, postiosoite ja puhelinnumero.

Jos oikaisuvaatimuspäätös voidaan antaa tiedoksi sähköisenä viestinä, yhteystietoina pyydetään ilmoittamaan sähköpostiosoite.

Pöytäkirja

Päätöstä koskevia pöytäkirjan otteita ja liitteitä voi pyytää Paltamon kunnan kirjaamosta.

Pöytäkirja on 26.10.2018 viety nähtäväksi yleiseen tietoverkkoon.

Päätös on annettu asianosaiselle tiedoksi sähköpostilla, joka on lähetetty 26.10.2018.